

SUMARI

1. Cop de mà	11
2. Jocs de mans.....	33
3. A mà armada.....	47
4. Mans a l'obra.....	69
5. Mà de ferro	87
6. Una mà de pintura.....	109
7. Mans brutes.....	123
Nota de l'autor.....	135

I
COP DE MÀ

(...) les seves mans eren la part més important de la seva anatomia, la més bàsica, la que atresorava el gruix de la responsabilitat, la clau de volta del present i del futur, la diferència bíblica entre la bondat i la maldat.

Jordi CERVERA, *Mosques*

NO TENIA EL COSTUM DE VISITAR cap dels criminals que havia enviat a la garjola, ni de furgar en les circumstàncies que els havien empès a matar. Tampoc no se sentia atret pels detalls dels processos judicials, ni per les sentències. Res d'això no l'importava: feia de policia, i prou. L'assassinat del notari Ruiz, però, n'era una excepció. Hi havia massa zones obscures, en aquell cas, massa detalls que no encaixaven.

L'inspector va utilitzar la influència d'un col·lega funcionari de presons; si no, mai no hauria aconseguit l'entrevista un diumenge a la tarda, a la mateixa cel·la, al centre penitenciari on complia condemna el reclús Arcadi García, culpable confés de l'assassinat del notari Felip Ruiz.

Immergits en la somnolència d'una tarda freda d'un diumenge de gener, els passos del policia ressonaven pel passadís de la galeria. Caminava amb el cap cot, amb les solapes de la gavardina apujades i les mans ficades dins les butxaques. S'aturà just davant de la cel·la 77. Va escrutar l'espai, limitat per tres parets, un sostre i una porta de barrots. Quan els ulls se li van acostumar a la foscor va veure l'home. Estava estirat al catre que hi havia arrambat a la paret, amb els braços plegats sobre el pit.

—Bona tarda.

Arcadi García es va incorporar feixugament, es va seure al llit i es posà les mans sobre els genolls. Va observar l'inspector durant uns quants segons, fins que finalment passà un braç entre els barrots. Marc Sergiot dubtà un instant abans d'encaixar aquella mà, una mà robusta que va estrènyer amb fermesa la seva i immediatament tornà a reposar sobre el genoll. L'individu tenia uns canells amples acabats amb unes mans formidables. Els pocs cabells emblanquits que li quedaven es concentraven a les temples i al clatell. Els ulls, d'un color gris plumbi, mostraven una expressió trista, resignada. La boca, amb el llavi inferior prominent, dibuixava un rictus amarg. Les celles, densament poblades, eren el que conferia caràcter al rostre. El recordava més pàlid; probablement les hores passades al pati de la presó li havien colrat la pell.

Arcadi García no s'havia negat a rebre'l; de fet, només que hi hagués posat una objecció, un sol

retret, l'inspector no hi hauria acudit. Va seure a la cadira que el carceller li acabava d'acostar. Amb els barrots a menys d'un pam de la cara, va treure el paquet de tabac de la butxaca i n'oferí al pres.

—Gràcies, intento deixar-ho —refusà el reclús alçant lleument dos dits amb un gest d'agraïment.

A l'inspector li venia de gust fumar, però tornà a ficar-se el paquet a la butxaca. El va mirar de fit a fit. L'altre li va sostenir la mirada. Només van ser dos o tres segons, i desvià els ulls a terra. Al policia no li agradava perdre el temps. Va tirar pel dret:

—Per què va matar el notari Ruiz?

Arcadi García, que continuava assegut a l'espona del llit, va passejar els ulls pel sostre de formigó de la cel·la i després els fixà en el rostre del policia. No va moure les mans dels genolls.

—Ho vaig fer per donar un cop de mà, per ajudar —contestà, elevant una mà fins al front i deixant-la caure de nou sobre els genolls.

L'inspector es va palpar el lòbul de l'orella. Mirà fugaçment el reclús. Era la primera vegada que feia referència a ajudar algú, no li constava que ho hagués dit abans. Després de confessar el crim, Arcadi García sempre havia assegurat que l'havia comès empès per la venjança, per un impuls irrefrenable d'aplicar la justícia en sentir-se estafat.

L'inspector recordava l'escenari del crim: la taula rectangular del notari esquitxada de sang en un vèrtex; la cadira bolcada; el cendrer de granit sobre la taula, amb cabells i restes de sang; el cos inert de Felip

Ruiz, estirat de cara al sostre, el crani fracturat i la corbata enroscada al coll; damunt la taula, al costat del cendrer —el notari Ruiz tenia la fama de ser un home pulcre i endreçat amb les seves coses— tan sols hi havia un plec de documents, la presumpta estafa a la qual es referia el reclús. L'inspector de seguida s'adonà que allò no ho havia fet un professional. Havia deixat empremtes i rastres pertot arreu. Durant la fugida, l'homicida havia marcat un recorregut de petjades amb rastres de sang que indicaven el seu trajecte cap a l'ascensor; fins i tot podien distingir-se a la planta baixa de l'edifici i deixaven de veure's al carrer. Precisament una sabata d'Arcadi García, amb la sola embrutida de sang, va ser la prova definitiva. El policia va interrompre les reflexions sobre el cas i tornà a preguntar:

—Per què diu que el va matar per ajudar?

—Volia ajudar la família del notari.

—La família? —el policia alçà les celles.

García separà les mans dels genolls i va fer lliscar un palmell sobre l'altre.

—Els volia fer el camí més planer.

Tot d'una, l'home girà la cara lentament i concentrà la mirada al matalàs on s'asseia.

L'inspector no tenia cap intenció d'interrogar-lo, però s'adonà que estava conduint la conversa al protocol que s'aplicava als sospitosos; havia viscut centenars d'interrogatoris i sabia que es trobava just en el punt en què en algunes persones s'iniciava el bloqueig irreversible: un estat a partir del qual qualsevol resposta

deixa de tenir sentit. No depenia del temps que duien, ni de les preguntes, ni de l'actitud de l'interrogador. A partir dels gestos i l'expressió de l'home, percebia que es trobava a un pas d'aquell punt.

El pres havia deixat de mirar el matalàs i havia fixat els ulls en una cadira on s'apilaven uns quants llibres. Sergiot sabia que respectar els silencis era una de les regles d'or. Va mirar de reüll el rellotge: esperaria cinc minuts. Si Arcadi García no badava boca, marxaria amb les mans buides. Tot allò no formava part de la seva feina; havia acudit al centre penitenciari atiat pel dubte, per la incertesa que el rosegava. No estava gaire segur dels motius pels quals havia decidit anar a veure aquell home, però no tenia cap intenció de burxar en les seves ferides.

Dirigí la mirada al mateix lloc on el reclús l'havia fixada: la pila de llibres que hi havia a la cadira. Des d'on era, podia llegir algun dels títols impresos als lloms, però tan sols reconegué el nom de Kafka. García era traductor, havia traduït textos de l'anglès i del francès. En plena investigació del crim, recordava haver llegit un informe que assegurava que l'acusat havia traduït obres de Capote, Dahl, Bradbury, Conrad, Matheson, Kerouac, Stoker, Verne i Ballard, així com d'altres autors que no tenia idea que existissin.

L'inspector va tornar a mirar el rellotge dissimuladament. Quatre minuts sense dir res era molt; un minut més i marxaria pel mateix lloc per on havia vingut. Va decidir començar a comptar enrere mentalment:

Quaranta segons.

Trenta.

Vint.

Quinze.

Deu, nou, vuit, set...

—Abans m'ha ofert tabac.

Marc Sergiot aturà el compte enrere. Amb la mà dreta regirà la butxaca de la gavadina fins que trobà el paquet. Li oferí un cigarret mentre iniciava una incursió a l'altra butxaca a la recerca de foc. Va encendre el cigarret del reclus i després el seu. L'home deixà anar el fum, que ascendí amb lentitud rere els barrots. Just en aquell moment, un raig de sol penetrà dins la cel·la des del celobert de la galeria i l'espai que hi havia entre ells dos s'inundà d'una claror enterbolida pel fum. Arcadi García, com si sabés exactament l'instant en què arribava l'escalf del sol, va arrufar les celles, tancà els ulls i orientà el rostre cap a la llum. El policia observava el ball de les partícules de pols que s'acabava d'iniciar amb la incursió de la llum.

—Vostè té fills?

L'inspector el mirà desconcertat. No entenia a què feia cap, la pregunta.

—Quan es tenen fills, el món es veu diferent. Cregui'm —el pres va fer una pipada i retingué el fum durant uns quants segons abans de deixar-lo anar a poc a poc—. Hi ha persones que experimenten una sensació d'immortalitat després de tenir un fill, una mena de sentiment de perpetuació. M'entén?

Sergiot va encongir les espatlles. García va esbossar un gest que semblava un somriure.

—Si no té fills, no ho pot entendre...

L'inspector tornà a cercar els ulls del pres, però els tenia mig clucs per evitar el raig de llum.

Tractava de recordar els detalls del cas d'Arcadi García —el que havia llegit a l'expedient de la investigació—, però no tenia constància que tingués cap fill; sabia que era solter i desconeixia els seus vincles familiars de primer grau.

—Tots veiem el món de manera diferent, tinguem o no tinguem fills —l'inspector llençà el cigarret a mig acabar a terra i l'aixafà amb la punta de la sabata fent una inapreciable rotació amb el peu—. No veig quina relació pot tenir això amb l'assassinat del notari Ruiz.

—La té, cregui'm.

L'inspector tractà de recordar en veu alta:

—El notari estava casat i tenia un fill.

El reclús va afirmar amb el cap, amb els ulls clavats a terra. Tot seguit va fer una darrera pipada; va ser molt profunda, com si volgués aprofitar al màxim l'oportunitat de fumar. S'alçà de la cadira feixugament, caminà fins a un racó de la cel·la i tirà la burilla al forat de la tassa del vàter.

Tres mesos abans de la mort del notari, es va donar la circumstància que la seva dona l'havia denunciat per vexació i maltractament. Quan presentà la denúncia, ella no va poder evidenciar cap dany físic —ni el més mínim senyal— que inculpés el seu

marit. L'inspector havia intentat relacionar la denúncia i els presumptes maltractaments amb el mòbil de l'assassinat, però quan la investigació va apuntar cap a Arcadi García, la motivació criminal que havia imaginat es va desmuntar. Ara, amb aquelles paraules —“volia ajudar la família del notari”, “els volia fer el camí més planer”—, la connexió entre la denúncia per maltractaments i l'assassinat tornava a prendre vida i la veueta de l'inspector no parava de burxar-lo.

La ratlla de llum que entrava a través del celobert s'havia desplaçat fins a la cadira on s'apilaven els llibres.

—Vostè ja coneixia Natàlia Pons, la dona del notari, oi?

El pres tornà a asseure's al catre.

—Sí, l'havia coneguda anys enrere. Ho vaig dir durant el judici.

L'inspector no coneixia els detalls del sumari. Només havia participat en el judici quan se'l va requerir, quan va haver de testificar sobre els fets que coneixia.

L'acusació, excepcionalment, havia recaigut en l'ajudant del fiscal, el jove advocat Eudald Ruiz —fill de Felip Ruiz—, un lletrat prometedor que havia assetjat amb destresa l'acusat i havia desmuntat l'estratègia de la defensa. El fill del notari feia poc que havia començat a exercir com a ajudant a la fiscalia i el destí li havia jugat la mala passada d'haver d'ocupar-se del cas de l'homicidi del seu pare. La defensa, per petició expressa de l'acusat, no va recusar l'ajudant del

fiscal, circumstància que es podria haver produït en tractar-se d'un familiar de primer grau de la víctima. Aquest fet, que l'inspector coneixia, era un element que encara feia el cas més estrany. El fill del notari va eclipsar el paper del fiscal, fins al punt que el jutge va haver d'advertir-lo, i amenaçar-lo de retirar-lo del procés judicial, quan es va acarnissar amb l'acusat.

La investigació policial va durar pocs dies: només van haver d'estirar el fil de les visites programades que havia rebut el notari el dia del crim, comprovar les empremtes digitals i fer un escorcoll al pis del principal sospitós, on van trobar la sabata amb sang a la sola. L'inspector de seguida va fer-se una idea de com s'havia comès l'homicidi; després, durant la reconstrucció a l'escenari del crim, el mateix Arcadi García va confirmar que els esdeveniments van anar, més o menys, com el policia s'havia imaginat.

L'homicidi es va cometre, aparentment, sense gaire planificació. El notari disposava de dues sales per despatxar amb els clients: mentre que en una es llegien documents, a l'altra es realitzava el ritual de les signatures, s'efectuaven les transaccions en efectiu i el pagament de les minuts. Aquella tarda no hi havia gaire feina a la notaria, i fent-se passar pel seu propi advocat, Arcadi García aconseguí entrar en una d'aquelles dependències, sense cap altra arma que les seves pròpies mans. Quan el notari —que venia de l'altra sala de llegir un testament a uns clients— entrà al segon despatx per trobar-se amb l'advocat, topà cara a cara amb Arcadi García, que ja duia el

cendrer de granit a la mà. No van parlar; si més no, cap dels assistents del notari —que eren a la sala contigua— no va sentir ni una paraula. Quan el va tenir a l'abast, García li va agafar la corbata i d'una estrebada l'estirà fins que el cap del notari va davallar prou per etzibar-li un cop terrible al clatell amb el cendrer. Felip Ruiz va desplomar-se i en caure va picar amb el front amb un vèrtex de la taula rectangular que hi havia a la sala. Una vegada a terra, Arcadi García deixà el cendrer sobre la taula, s'ajupí, li tragué la corbata i la féu girar dos cops al voltant del coll del notari, i tot seguit estirà amb força dels dos extrems durant dos minuts.

Segons el forense que practicà l'autòpsia a Ruiz, el primer cop va ser mortal. L'home no hauria sobreviscut encara que no l'haguessin escanyat amb la corbata.

Després d'assegurar-se que el notari era mort, Arcadi García havia sortit tranquil·lament del despatx fins a l'ascensor. L'únic fet extraordinari que algú podria haver advertit era que els passos amb el peu esquerre imprimien petjades amb sang. García va descendir els set pisos fins a la planta baixa, va travessar el vestíbul de l'edifici i va sortir al carrer.

El que tot seguit va passar ja no era tan important per a la investigació. Segons la versió de l'acusat, després de cometre l'assassinat va sortir de l'edifici de la notaria i va caminar fins a la parada de taxis que hi havia a la cantonada, es va ficar dins el primer vehicle de la cua i va anar directament a casa; allí,

el primer que havia fet era ensabonar-se les mans, després s'assegué davant l'ordinador per continuar la traducció d'una novel·la negra que transcorria a Edimburg. A l'inspector li havia sobtat la fredor amb què ho havia explicat.

Observà les mans que hi havia rere els barrots. Veient-les no era difícil imaginar-se la força amb què havia colpejat amb el cendrer el clatell del notari. Va passejar la mirada des de les mans fins al rostre, però no veié els ulls d'un assassí; i no obstant això, ho era.

—Des de quan la coneixia, la dona del notari?

—Natàlia i jo ens vam conèixer vint-i-nou anys enrere.

Sergiot es redreçà a la cadira.

—Vint-i-nou?

L'inspector tornà a oferir tabac a Arcadi García, però aquest el rebutjà. Ell es ficà, encara que amb desgana, un cigarret a la boca i l'encengué d'esma; volia generar un corrent d'empatia amb aquell home que li permetés fer més natural i fluida la conversa, però no trobava el camí.

—Quina relació havien tingut, vostè i Natàlia Pons?

—Ens estimàvem.

El policia es va tornar a remoure a la cadira.

—Fins quan va durar la relació?

García va tancar els ulls un moment i en tornar-los a obrir va arrufar aquelles celles tan extraordinàries que tenia.

—Ho vam deixar estar fa vint-i-set anys.

© Jordi de Manuel Barrabín, 2016
Autor representat per Asterisc Agents
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S.L, 2017
Sant Salvador, 8 — 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: gener de 2017
ISBN: 978-84-9975-811-4
DL L 31-2017
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S.L
www.bobala.cat

« imprès a lleida »

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.